

วารสารวิชาการ
มจร บุรีรัมย์

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 (2566) : พฤษภาคม-สิงหาคม • Vol. 8 No. 2 (2023) : May–August

ISSN 2651-1150 (Print)

ISSN 2985-010X (Online)

AMBJ

Academic MCU Buriram Journal

วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Buriram Buddhist Collage, Mahachulalongkornrajavidyalaya University

Approved by TCI during 2020 - 2024

AMBJ

วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์
Academic MCU Buriram Journal

ปีที่ 8 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน พฤษภาคม-สิงหาคม 2566
Vol. 8 No. 2 (May-August 2023)

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

- ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน
- ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม
- ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม

วัตถุประสงค์

วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้าและเผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยของคณาจารย์ นิสิตและบุคลากรทั่วไปในสาขาวิชา ดังต่อไปนี้

- สาขาวิชาด้านครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และจิตวิทยา
- สาขาวิชาด้าน รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์
- สาขาวิชาด้านพระพุทธศาสนา ปรัชญา และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บทความแต่ละบทความที่จะได้รับการตีพิมพ์ต้องผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ กลั่นกรองบทความวารสารอย่างน้อย 2 ท่าน ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความจะมีรูปแบบที่ผู้พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้เขียนบทความ และผู้เขียนบทความไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ

เพื่อให้เป็นไปตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้นิพนธ์ต้องลงลายมือชื่อในแบบฟอร์มใบมอบลิขสิทธิ์บทความให้แก่วารสารฯ พร้อมกับบทความต้นฉบับที่ได้แก้ไขครั้งสุดท้าย นอกจากนี้ ผู้นิพนธ์ต้องยืนยันว่าบทความต้นฉบับที่ส่งมาตีพิมพ์นั้น ได้ส่งมาตีพิมพ์เฉพาะในวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ เพียงแห่งเดียวเท่านั้น หากมีการใช้ภาพหรือตารางของผู้นิพนธ์อื่น ที่ปรากฏในสิ่งตีพิมพ์อื่นมาแล้ว ผู้นิพนธ์ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ก่อนพร้อมทั้งแสดงหนังสือที่ได้รับการยินยอมต่อบรรณาธิการ ก่อนที่บทความจะได้รับการตีพิมพ์

เจ้าของ: สำนักวิชาการ วิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
เลขที่ 281 หมู่ 13 ถนนบุรีรัมย์-ประโคนชัย ตำบลเสม็ด อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31000
โทรศัพท์ 06 4946 1595, 08 97102920
E-mail: ambj.mcu@gmail.com
<https://so06.tci-thaijo.org/index.php/ambj/index>

คณะกรรมการที่ปรึกษา (Advisors)

พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร.	ที่ปรึกษาอธิการบดี
พระธรรมวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.	อธิการบดี
พระธรรมวชิรสุตาภรณ์	เจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์
พระเทพปวรเมธี, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายบริหาร
พระมหาสมบุญ วุฑฒิภิโร, รศ.ดร.	รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ
พระเทพวัชรจารีย์, รศ.ดร.	คณบดีคณะพุทธศาสตร์
พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.	คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย,
พระสุนทรธรรมเมธี, ดร.	รองเจ้าคณะจังหวัดบุรีรัมย์
พระศรีปริยัติธาดา, ผศ.	ผู้อำนวยการวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์
พระครูศรีปัญญาวิกรม, ผศ.ดร.	ผอ.หลักสูตร พธ.ม. สาขาวิชาปรัชญา
รองศาสตราจารย์ ดร.สุรพล สุยะพรหม	รองอธิการบดีฝ่ายกิจการทั่วไป

บรรณาธิการ (Chief Editor)

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกฉันท จารุเมธีชน

ผู้ช่วยบรรณาธิการ (Assistant Editor)

นายมงคล สอนไธสง

กองบรรณาธิการ (Editorial Board)

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระมหาดนอม อานนโท, ดร.

พระมหาพจน์ สุวโจ, ผศ.ดร.

พระมหาไสว สิริปัญญา

ดร.ภักขวิชัย สุขเสน

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

หน่วยงานภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

รองศาสตราจารย์ ดร.อุดมพร ชื่นไพบูลย์

รองศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิริกัญจนภรณ์

รองศาสตราจารย์ ดร.อภิภูวัฒน์ โพธิ์सान

รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คัมภีรภาพ อินทะนุ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชีโนรส

ดร.พิสุทธ์พงศ์ เอ็นดู

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยบูรพา

มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน

วิทยาเขตสุรินทร์

ผู้จัดการวารสาร (Journal Manager)

ผศ.ดร.รุ่งสุริยา หอมวัน

ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาถ้อยแถลงขอรับทุน (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิภายใน

พระสุธีรัตนบัณฑิต, รศ.ดร.
พระวชิรภักดีบัณฑิต, รศ.ดร.
พระเมธีวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.
พระมหาสมบุญ วุฑฒิกโร, รศ.ดร.
พระครูศรีปัญญาวิกรม, ผศ.ดร.
พระมหาพจน์ สุวโจ, ผศ.ดร.
ศาสตราจารย์ ดร.สมภาร พรหมทา
รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร ชาบุตริบุญตริก
รองศาสตราจารย์ ดร.สิน งามประโคน
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวิศักดิ์ ทองทิพย์
รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา ทองดี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประยูร แสงใส
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล พรหมกุล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ทิพย์ ชันแก้ว
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รุ่งสุริยา หอมวัน
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธนู ศรีทอง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยสิทธิ์ อุดมโชคนามอ่อน
ดร.ภักขวัชร สุขแสน
ดร.ธนรัฐ สะอาดเอี่ยม
ดร.ลำพอง กลมกุล

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.วัชระ งามจิตรเจริญ
ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ
รองศาสตราจารย์ ดร.ประเวศ อินทองปาน
รองศาสตราจารย์ ดร.โสวิทย์ บำรุงภักดิ์
รองศาสตราจารย์ นพดล จันทรเพ็ญ
รองศาสตราจารย์ ดร.ภมร ชันธหัตถ์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา ปาโนรัมย์
รองศาสตราจารย์ ดร.ศิวีช ศรีโกคางกุล
รองศาสตราจารย์ ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก
รองศาสตราจารย์ ดร.อัครพล เนื้อไม้หอม
รองศาสตราจารย์ ดร.มนตรี วิวาห์สุข
รองศาสตราจารย์ ดร.อภิญวัฒน์ โพธิ์सान
รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพงษ์ มีไธสง
รองศาสตราจารย์ ดร.ปารีชาติ บัวเจริญ

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
มหาวิทยาลัยบูรพา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยพายัพ

รองศาสตราจารย์ ดร.พรสวรรค์ ศิริกัญจนารณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุทัย สติมัน	มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หอมหวล บัวระภา	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง พันธุ์จันทร์	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญรอด บุญเกิด	มหาวิทยาลัยบูรพา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระชัย ยศโสธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คัมภีรภาพ อินทะนุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุเทน วัชรชีโนรส	มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราวุธ ณ พัทลุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤตยากร ลดาวัลย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ดร.สิวะกรณ์ กฤษสุวรรณ	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
ดร.พิสุทธ์พงศ์ เอ็นดู	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์
ดร. วิมลพร สุวรรณแสนทวี	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
ดร.ชัชชนพงษ์ จันวงศ์เดือน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

บันทึกข้อมูลและพิสูจน์อักษร: มงคล สอนไธสง

ออกแบบปก: มงคล สอนไธสง

พิมพ์ที่: บริษัท ไอพรินทร์ แอนด์ เทคโนโลยี (ไทยแลนด์) จำกัด
433/8-9 ถ.จिरะ ต.ในเมือง อ.เมือง จ.บุรีรัมย์ 31000

ถ้อยแถลงบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ (Academic MCU Buriram Journal) ได้ดำเนินการเผยแพร่ผลงานวิชาการของนิสิตนักศึกษา และคณาจารย์ ทั้งภายในและภายนอก ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ของมหาวิทยาลัย คือ การผลิตบัณฑิตและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ การส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเพิ่มศักยภาพการวิจัยทางพระพุทธศาสนา การส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ผลงานวิจัยในระดับชาติและนานาชาติ ตามตัวบ่งชี้คณะกรรมการอุดมศึกษาองค์ประกอบที่ 2 ว่าด้วยการวิจัย นอกจากนี้การจัดทำวารสารนี้มีความสอดคล้องกับการประกันคุณภาพการศึกษาในด้านการเรียนการสอน การวิจัย การบริการวิชาการ และการจัดการความรู้ โดยเป็นระบบการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิ จากหลากหลายสถาบัน ตั้งแต่ 2 ท่านขึ้นไป

ในนามคณะผู้จัดทำวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกรูปทุกท่าน คณาจารย์ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ทั้งในส่วนวิทยาลัยสงฆ์บุรีรัมย์และภายนอก รวมถึงนักวิชาการในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ที่ส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำวารสารวิชาการนี้ อันส่งผลให้การขับเคลื่อนงานวิชาการเดินหน้าต่อไปด้วยความมั่นคงและยั่งยืน พร้อมนี้ขอกราบขอบพระคุณเจ้าของบทความทุกท่านที่ได้มอบความไว้วางใจให้วารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์ ได้มีส่วนในการเผยแพร่ผลงานของท่านสู่สาธารณชน

รองศาสตราจารย์ ดร.เอกฉันท จารุเมธีชน
บรรณาธิการ

ทัศนะและความคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสารฉบับนี้
ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น ไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของบรรณาธิการ

บรรณาธิการแถลง

บทความวิจัย: Research Article

- การประเมินหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ธนบุรี 1
โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model
An Evaluation of the School Based Curriculum of Suankularb Wittayalai Thonburi
Using the CIPP Model
ประจักษ์ น้อยเหนือย, ศรายุทธ รัตนปัญญา, สุชารัตน์ ดิสขำ
Prajak Noinuay, Sarayut Rattanapanya, Sucharat Diskum
- ประสบการณ์การท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทย 14
กับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในจังหวัดจันทบุรี
Tourism Experiences Affecting Thai Tourists' Satisfaction with Cultural Tourism in
Chanthaburi Province
ยุบุญ พงษ์ไพโลน, พิเชษฐ อุดมสมัคร, อัศวาวรรณ สาหร่ายทอง, รชต จันทะบุรณ์
Yuboon Phaluehaspailin, Pichet Udomsamak, Atchawan Saraithong, Rachata Jantaboon
- นวัตกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างคำในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา 26
Creative Innovation to Develop Thai Word Formation Skills for Primary School Students
ปิยมาศ มawangค์
Piyamas Mavong
- ปัจจัยสู่ความสำเร็จของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเกษตรผสมผสานบ้านไทรงาม ตำบลนาเสียว 39
อำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ
Success Facctors of Integrated Farming Community Enterprise Group, Ban Sai Ngam,
Na Siew Sub-district, Mueang District, Chaiyaphum Province
สุนทร ปัญงะพงษ์, อัญชลี ชัยศรี, ทศไฉวรรณ ดวงมาลา, อัญชิรญา จันทระปิฎก
Soonthorn Panyapong, Anchalee Chaisri, Thassanaiyawan Doungmala, Anchiraya Chantarapidok
- การพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบ KWL Plus 52
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวาปีปทุม
The Development of Reading Comprehension Skills Using the KWL Plus Learning Process
for Mathayomsuksa 2 Students at Wapi Pathum School
จามจური ทุมแก้ว, บรรจง บุรินประโคน, จำรัส สุขแป
Jamjuree Thumkaew, Banjong Burinprakhon, Chamrat Sukpa

- 65

 ■ การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิค KWDL เรื่อง โจทย์ปัญหาบวก ลบ คูณ หาร ระคนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 Problem-Based Learning Management Study with KWDL Technique Problems of Addition, Subtraction, Multiplication, Division of People of 4th Grade
 พิชชาพร หงษ์วิเศษ
 Pitchaporn Hongwiset
- 77

 ■ การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชา ED 2071 วรรณกรรมสำหรับเด็ก สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 3 สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด โดยใช้เทคนิคการสอนแบบ Active Learning
 The Effects of using the Group Guidance Activities to Develop the Self-understanding of the 7th Grade Students at Thammasat Khlong Luang Wittayakom School in Pathum Thani Province
 เตือนใจ ผางคำ, จิตรา ชนะกุล
 Tuenjai Phangkham, chittra chanagul
- 91

 ■ การพัฒนารูปแบบการแนะแนวการศึกษาต่อระดับปริญญาตรีด้วยยุทธศาสตร์เชิงรุก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
 The Development of a Guidance Model for Undergraduate Studies with Proactive Strategies of Mahamakut Buddhist University Roiet Campus
 รัชณีย์ เจริญนนท์
 Ratchanee Charoennon
- 105

 ■ ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รายวิชาการงานอาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 Effects of Using Instructional Package in Career Subject for Mathayomsuksa 3rd
 ปฎิมา พุดจีบ, อินธิรา เกตุศิริ, สรุตรา ปราบสกุล, ชัยชนะรินทร์ ทับมะเรียง
 Patima Pudjeeb, Intira Ketsiri, Saruta Prabsakul,Chinarin Tubmarerng
- 118

 ■ การเปรียบเทียบผลของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดเชิงออกแบบ และการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ที่มีต่อสมรรถนะทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 A Comparison of The Learning Results Through the Design Thinking Process and Inquiry-Based learning (5E) to Scientific Competencies of Grade 8 Students
 สุภาพร บุตรสัย, พนิดา ศกุนตนาค, วิลลัักษณ์ ลังกา
 Supaporn Butsai, Panida Sakuntanak, Wilailak Langka
- 131

 ■ แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
 The Guidelines for The Development of Creative Leadership of School Administrators Under Surin Primary Educational Service Area Office 3
 กมลวรรณ เมียะแก้ว, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ, ประภาพร บุญปลอด
 Kamonwan Myakaew, Thanyathep Sitthisuea, Prapaporn Boonplod

- 145

แนวทางการพัฒนาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในยุคดิจิทัลโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์
 Development Guidelines for Administration of the School's Support System in Digital
 Era of the Opportunity Expanded School Under the Office of Primary Educational
 Service Area in Buriram Province
 ฦภัสกร มณีพุทธรสกุล, วสันต์ชัย กากแก้ว, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ
 Napassakorn Maneeputtaworasakul, Vasanchai kakkeaw, Thanyathap Sittisuea
- 156

แนวทางการมีส่วนร่วมของพุทธศาสนิกชน ในการอนุรักษ์โบราณสถานเชิงพุทธในจังหวัดสระแก้ว
 The Guidelines of Buddhist Participation in the Conseruation of Buddhist
 Archaeological Sites in Sa Kaeo Province
 พระครูวิศาลปัญญาวีรวัต, พระมหาสุพร รกขิตธมโม, เบญจมาศ สุวรรณวงศ์
 Phrakhravisalpunyaphirat, Phamaha Suporn Rakkhitadhammo, Benjamas Suwannawong
- 167

การประยุกต์ใช้หลักอิทธิบาท 4 ในการปฏิบัติตนของนักเรียนศูนย์การศึกษาตามอัธยาศัย
อำเภอสะเตา จังหวัดสงขลา
 Application of the Iddhipada Principle in the Students' Conduct of the Independent
 Education Centers, Sadao District, Songkhla Province
 พระครูสังฆรักษ์ธนา สุจิตโต (ทะระศรี), พระครูโฆสิตวัฒน์มานุกูล, พระครูวิจิตรสาธุรส, พระปลัดธันวา วิชชากรโ
 PhrakruSangharak Thana Sucitto (Tarasri), PhrakruKositwattananukul, PhrakruWijitsaturot,
 PhrapaladThanwa Witchakaro
- 179

การศึกษาวิเคราะห์แนวคิดสัมมาสังกัปปะ ตามหลักมรรคมีองค์ 8 ของพุทธปรัชญาเถรวาท
 An Analytical Study of Concept of Sammasankappa in the Noble Eightfold Path of
 Theravada Buddhist Philosophy
 พรชัย บุตรสาลี, วิเชียร ชาบุตรบุญทริก, บรรพต แคไธสง
 Pornchai Butsali, Wichian Chabutbuntrik, Banpot Khathaisong
- 188

การศึกษาวิเคราะห์ปัญหาจริยธรรมในคัมภีร์ธัมมปาฎฐกถา ตามหลักพุทธจริยศาสตร์
 An Analytical Study of the Problem of Buddhist Ethics in Dhammapadaṭhakathā
 according to Buddhist Ethics
 พระมหาบุญส่ง เขมโก (สายดวง)
 Pramaha Boonsong Khemako (Saiduang)
- 200

การศึกษาเปรียบเทียบปัญญาบารมีในพระพุทธศาสนาเถรวาทกับมหายาน
 A Comparative Study of Paññā Pāramī in Theravada Buddhism and Mahayana Buddhism
 พระครูสังฆรักษ์อนันต์กิตติ์ สัจจญาโณ, พระมหาพจน์ สุวโจ, พระปลัดกิตติ ยุตติธโร
 Phrakhrusangharak Anankit Saccañano, Phramaha Phocana Suvaco, Phra Palad Kitt
 Yuttidharo

- การใช้สื่อธรรมชาติในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

A Study of the use of Natural Media in Propagating Buddhism

พระครูใบฎีกาบุญจันทร์ กम्मสุทฺโธ (ถนอมพลกรัง), พระศรีสัจญาณมุนี, พูนศักดิ์ กมล
Phrakhrubaideeka Bunchan Kammastuttho (Thanomphonkrang), Phra Srisatchyanamuni,
Poonsak kamol

211
- ศึกษาวิเคราะห์การปฏิบัติหลักภิกษุอธิษฐานธรรมของพระสงฆ์ในคัมภีร์พระพุทธศาสนา

An Analytical Study of the Practice Bhikhu Aparihaniyadhamma of Buddhist Monks
in Buddhist Scriptures

พระรุ่ง ติสสวโร (นิมขุนทด)
Phra Rung Tissawaro (Nimkhunthod)

222
- การประยุกต์ใช้หลักสัมมาอาชีพในการประกอบอาชีพของชุมชน บ้านนาหวี อำเภอนาหวี จังหวัดสงขลา

Application of Sammà-àjāva Principle in Promoting the Occupation of Ban na thawi
Community, Ban na thawi District, Songkhla Province

พระสมเกียรติ กิตติปาโล (วิจารณ์ปรีชา), พระครูโมสิตวัฒน์านุกุล, พระครูวิจิตรสาธูรส,
พระปลัดธันวา วิชชากรโ
Phra Somkiat Kittpalo (Wijanpreecha), PhrakruKositwattananukul, PhrakruWijitsaturot,
PhrapaladThanwa Witchakaro

236
- แนวทางการเสริมสร้างสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาศรีนรินทร์ เขต 2

The Guidelines for Improving the Performances of the Administrators of the Educational
Institutes under the Primary Educational Service Area Office Surin 2

พลวัฒน์ แสนดี, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ, วสันต์ชัย กากแก้ว
Ponlawat Saendee, Thanyathep Sitthisuea, Vasanchai Kakkaew

250
- แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาระดับศึกษาศรีนรินทร์ เขต 3

The Guidelines for the Development of Innovative Leadership of School Administrators
under Surin Primary Educational Service Area Office 3

สุนทรี อร่ามเรือง, ธัญเทพ สิทธิเสื่อ, ศุภชนกฤช ยอดสละ
Soontharee Aramrueang, Thanyathep Sitthisuea, suphatanakit yodsala

262
- การบริหารงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านโชคชัย สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลตรวจ
อำเภอศรีณรงค์ จังหวัดสุรินทร์

The Current State Baan Chokchai Child Development Center Management Under the
Truat Tambon Administrative Organization Srinarong District, Surin Province

ปัทมาพร บุญศรี
Pattamaporn Boonsri

273

- การใช้หลักสังคหัตถุธรรมในการให้บริการที่ดี ของสำนักงานที่ดินจังหวัดนครศรีธรรมราช สาขาฉวาง 288
 The Applications of Sangahavattthudhamma in Excellent Service Providing in Nakhon Si Thammarat Provincial Land Office, Chawang Branch
 กันตภณ หนูทองแก้ว, จูติมา จุฬะแพทย์
 Kantaphon Nuthongkaew, Titima Julapaet
- การป้องกันและแก้ไขพฤติกรรม การกระทำความผิดซ้ำของผู้ต้องขังคดีลักทรัพย์ 303
 ในเรือนจำกลางนครศรีธรรมราช
 The Protection and Resolution of Recidivists' Behavior of Prisoners on Stealing Case in Nakhon Si Thammarat Central Prison
 สุปรีชา ชำนาญพิฒิปพร, สมภพ ทองหวาน
 Supreecha Chamnanphuttiophon, Somphop Thongwan
- แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต 318
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3
 Guidelines to Develop the Inspirational Leadership of School Administrators Under the Surin Primary Educational Service Area Office 3
 อภิตา จันทร์ทอง, ทรงเดช สอนใจ, ประภาพร บุญปลอด
 Apida juntong, Songdet Sonja, Prapaporn Boonplord
- แนวทางการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขต 330
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสุรินทร์
 The Development Guidelines of Professional Learning Community for Small Schools under the Surin Primary Educational Service Area Offices
 อาริดา สาลีงาม, ทรงเดช สอนใจ, วสันต์ชัย กากแก้ว
 Arida Sali-ngam, Songdet Sonjai, Vasanchai Kakkeaw
- การวิเคราะห์ความเชื่อเรื่องกรรมของคนไทยในยุคปัจจุบันตามหลักพุทธปรัชญาเถรวาท 343
 An Analysis of Beliefs in Karma of Thai People in Modern Times according to Theravada Buddhist Philosophy
 พระปรเมษฐ์ กิตติคุโณ (คำหงษา)
 Phraparamet Kittikuno (Khamhongsa)
- การวิเคราะห์ความรู้ทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในคัมภีร์มิลินทปัญหา 357
 An Analysis of Buddhist Knowledge that Appears in the Milindapanha Scripture
 พระประมาณ วชิรญาโณ (สุทธิประภา), พระมหาสากล สุภรเมธี, สงวน หล้าโพนทัน
 Phra Praman Wachirayano (Suthiprapha), Phramaha Sakol Subharamethi, Sanguan Laphonthan

- **รูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ ตามโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5**
อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์

Development Model Based on the Quality of Life of the Elderly Precepts Five Village of Lam Plai Mat in Buriram Province

พระครูสุนทรวิโรจน์จิต, ธนันต์ชัย พัฒนะสิงห์, ทิพย์ ชันแก้ว, บุญรัตน์ อดุตสา
Phrakhrusunthonveerabundit, Thananchai Pattanasing, Thip Khankeaw, Boonyarat Utsa

367
- **ศึกษาวิเคราะห์แก่นธรรมในคัมภีร์มัชฌิมนิกาย มุลปัณณาสก์**

A Critical Study of Essenes of Dhamma in Majjhimanikaya Mulapannaska

เสฐียร ทังทองมะดัน, พระศรีวัชรวิสุทธิ, ฌริศา ไช้อ่ำเอี่ยม, ณัฐพนธ์ เป้าคำ
Sathien Thangthongmadan, Phra Srivajaravisuddhi, Karisa Saiumeam, Natthaphon Baokham

379

บทความวิชาการ: Academic Article

- **คุณค่าแห่งหลักคำสอนที่ปรากฏในประเพณีบุญข้าวประดับดิน**

The Value of the Doctrine that Appears in the Boon Khao Pradab Din Tradition

พระครูเกษมอาจารย์สุนทร (ศุภกิตติ์ ชนุชรัมย์), พระมหาฉัตรชัย ทันบาล, วันชัย ชูศรีสุข, ภัฏชวีร์ สุขเสน,
Phrakrukasemjarasunthorn (Suppagit Chanutram), Phramaha Chatchai Tanbal,
Wanchai chusrisuk, Patchavat Suksen

390
- **การจัดการเรียนรู้ออนไลน์และการประยุกต์ใช้บนฐานชีวิตใหม่**

Online Based Teaching and Learning Management and Application

พระสมพงษ์ ญาณวิถีโก (เฒ่าเง้า)
PhraSompong Natthiko (Thaongao)

402

ภาคผนวก

- กระบวนการพิจารณาบทความของวารสารวิชาการ มจร บุรีรัมย์

414
- คำแนะนำสำหรับผู้พิมพ์บทความ

415

การจัดการเรียนรู้ออนไลน์และการประยุกต์ใช้บนฐานชีวิตใหม่ Online Based Teaching and Learning Management and Application

พระสมพงษ์ ณัฐโก (เฒ่าเฒ่า)

PhraSompong Natthiko (Thaongao)

ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Doctor of Education in Teaching Social Studies

Mahachulalongkornrajavidyalaya University

E-mail: sompong.tha@mcu.ac.th

บทคัดย่อ

เทคโนโลยีในสังคมยุคสารสนเทศที่มีแหล่งเรียนรู้ได้ไม่รู้จำกัดสิ้นมีการเชื่อมโยงข้อมูลด้วยระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ คือ ระบบอินเทอร์เน็ตที่สร้างการเรียนรู้ให้เกิดได้อย่างกว้างขวางและกระจายไปทุกระดับ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และตามอัยาศัย ปัจจุบันได้มีการพัฒนาบทเรียนโดยใช้สื่อเทคโนโลยีนำบทเรียนต่าง ๆ ขึ้นไว้บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมากมายกับแนวคิดแบบใหม่ ๆ เริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อการจัดการศึกษา การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสร้างความวิตกกังวลและความไม่มั่นคงในกลุ่มผู้สอน ซึ่งถือเป็นความท้าทายที่จะเรียนรู้กลยุทธ์ใหม่ในฐานะที่เป็นผู้นำการศึกษา ครูอาจารย์ต้องยอมรับที่จะเรียนรู้และแก้ปัญหาที่อาจจะเกิดจากทฤษฎีใหม่ ๆ ที่เข้ามาอย่างมีสติต้องเป็นตัวอย่างของการเรียนรู้วิธีการคิดนอกกรอบและพัฒนามากขึ้น ที่ทำให้ผู้สอนและผู้เรียนจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้บัณฑิต นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเข้าใจความหลากหลายการจัดการเรียนรู้ออนไลน์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในประเด็นองค์ประกอบ การจัดการห้องเรียนออนไลน์ และการประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สอนและผู้เรียนต่อไป

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้ออนไลน์, ฐานวิถีชีวิตใหม่, การประยุกต์ใช้

Abstract

The technology in the information age society that has an inexhaustible source of learning is connected by a computer network system, namely the Internet, that creates a wide range of learning and spreads at all

ได้รับบทความ: 20 เมษายน 2566; แก้ไขบทความ: 19 พฤษภาคม 2566; ตอรับตีพิมพ์: 22 พฤษภาคม 2566

Received: April 20, 2023; Revised: May 19, 2023; Accepted: May 22, 2023

levels, both in the system, outside the system, and according to courteous. Nowadays, lessons have been developed by using technology media to bring various lessons on the Internet, allowing students to learn a lot with new concepts beginning to influence education management. The rapid changes create anxiety and instability in the teaching community. It is a challenge to learn new strategies as an educator. Teachers must accept to learn and solve problems that may arise from new theories that come in consciously. They Must be an example of learning how to think outside the box and develop more. That allows teachers and students to apply for online teaching and learning to achieve learning outcomes according to objectives. This article aims to provide students with Students and the general public have studied and understood the diversity of online learning management based on a new way of life, in terms of elements. online classroom management and application in online teaching management to prepare for teachers and learners further.

Keyword: Online Learning Management, New Normal, Application

1. บทนำ

การเรียนการสอนบนเครือข่ายออนไลน์เป็นมิติใหม่ของกระบวนการเรียนการสอนที่สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ที่มีอินเทอร์เน็ตติดตั้งอยู่ การออกแบบบทเรียนที่มีประสิทธิภาพมีความคิดสร้างสรรค์ การนำไปใช้ในสภาพจริง สามารถทำให้ผู้ใช้สามารถใช้ได้อย่างสะดวก (ไชยยศ เรืองสุวรรณ, 2551: 12) ปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อที่จะพัฒนาความคิดความรู้ความเข้าใจและทักษะของผู้เรียนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการคิด การแสดงความคิดเห็นทำกิจกรรมร่วมกันในชั้นเรียน ผู้สอนส่วนมากยังคงใช้วิธีจัดการเรียนการสอนรูปแบบเดิม โดยยึดผู้สอนเป็นศูนย์กลาง (Teacher Center) ผู้สอนจะกำหนดแนวทางการเรียนการสอน โดยไม่คำนึงถึงความต้องการของผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนขาดการคิดวิเคราะห์ การนำทฤษฎีปัญญานิยมมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะช่วยแก้ไขปัญหาด้านความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนสร้างความรู้ความเข้าใจด้วยตนเอง (ทิชาพร นามวงศ์, 2560: 14)

การเรียนออนไลน์ในปัจจุบันรูปแบบของการเรียนออนไลน์นั้นขึ้นอยู่กับรัฐบาลและสถาบันการศึกษาว่าจะจัดในรูปแบบไหน ต้องมีการสำรวจว่าแต่ละสถานที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกมากน้อยเพียงใด การจัดการเรียนรู้ออนไลน์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ควรมีหลักสูตรที่กระชับเน้นเนื้อหาจำเป็นตามมาตรฐานของแต่ละช่วงวัย เพื่อให้ผู้สอนสามารถนำไปวาง

แผนการสอนและใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม ยืดหยุ่นโครงสร้างเวลาเรียนและความหลากหลายของรูปแบบการเรียนรู้ คำนึงถึงความรู้และทักษะที่จำเป็นต่อนักเรียนเน้นการปฏิบัติให้นักเรียนรู้สึกสนุกหาเทคโนโลยีที่เหมาะสม มาเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ เช่น Microsoft Teams, Zoom, Facebook และ Line (Boonphak, 2020) จะเห็นได้ว่าการนำเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการเรียนการสอนการสื่อสารเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อให้มีความเข้าใจในเนื้อหาวิชา และมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ครูผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทในการสอนเป็นผู้ให้คำแนะนำและอำนวยความสะดวกให้กับผู้เรียนอีกทั้งส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะต่าง ๆ ที่จำเป็นเพราะทักษะการสื่อสารถือว่าเป็นทักษะที่ครูต้องได้รับการส่งเสริมและพัฒนา (กัญญกุลณัช พีรชาอัครชัย, 2561: 28)

กล่าวสรุปได้ว่า การศึกษายุคใหม่ต้องเน้นการเรียนรู้ได้เองต่อยอดความรู้เดิมคิดและประยุกต์ความรู้ให้เกิดประโยชน์เหมาะกับตนเองตามสถานการณ์ การศึกษาออนไลน์เป็นระบบการสอนที่ยืดหยุ่นโดยใช้เครื่องมือคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตนำเสนอข้อมูลเพื่อสนองต่อผู้เรียนในทุกที่ ทุกเวลา และทุกคน รวมทั้งการออกแบบระบบการเรียนการสอนการพัฒนาเนื้อหาการจัดการเรียนการสอนและการประเมินการจัดการเรียนการสอนผ่านระบบ เป็นต้น

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้हित นักศึกษาและประชาชนทั่วไปได้ศึกษาเข้าใจความหลากหลายการจัดการเรียนรู้ออนไลน์บนฐานวิถีชีวิตใหม่ในประเด็นองค์ประกอบการจัดการห้องเรียนออนไลน์ และการประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สอนและผู้เรียน ต่อไป

2. ความหมายของฐานวิถีชีวิตใหม่

Oxford Dictionary (2021) ได้ให้คำนิยาม New normal ว่า “a previously unfamiliar or a typical situation that has become standard, usual, or expected” หมายถึง สถานการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่แต่เดิมเป็นสิ่งที่ไม่ปกติ ผู้คนไม่คุ้นเคย ไม่ใช่มาตรฐาน ต่อมาเมื่อเกิดหรือเกิดวิกฤตบางอย่าง จึงมีการเปลี่ยนแปลงทำให้สถานการณ์หรือปรากฏการณ์นั้นกลายเป็นสิ่งที่ปกติและเป็นมาตรฐาน Boonsiriphan (2020: 1) ได้กล่าวไว้ว่า New normal หมายถึง ความปกติใหม่ หรือฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบจนแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย เช่น วิถีคิด วิถีเรียนรู้ วิธีสื่อสาร วิถีปฏิบัติ และการจัดการ

สุวิมล มธูรส (2564: 33) ได้กล่าวไว้ว่า ความปกติใหม่เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีต อันเนื่องมาจากมีบางสิ่งเปลี่ยนรูปแบบแผนและแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมเคยปฏิบัติมา ดังที่ ราชบัณฑิตยสภา, (2565: 1) ได้ให้ความหมาย ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง รูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งมากระทบจนแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติและเคยคาดหมายล่วงหน้าได้ ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีใหม่

กล่าวโดยสรุปได้ว่า ความหมายของฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึง ความปกติใหม่หรือ ฐานวิถีชีวิตใหม่ เป็นรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างจากอดีตอันเนื่องมาจากมีบางสิ่งมากระทบซึ่งในที่นี้คือการแพร่ระบาดของโรค เป็นต้น

3. การจัดการเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนการสอนแบบออนไลน์เป็นวิธีการถ่ายทอดเนื้อหา รูปภาพ วิดีโอ การใช้สื่อหลาย ๆ ประเภทร่วมกับการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นผ่านอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ ฐาปนีย์ ธรรมเมธา (2557: 11) ได้ให้ความหมายว่าการจัดการศึกษาออนไลน์ คือ การใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางการสื่อสารการเรียนการสอนโดยมีการกำหนดกิจกรรมการเรียน และการสอนที่ออกแบบด้วยวิธีสอนหลากหลาย มีการนำเสนอเนื้อหาสื่อแบบดิจิทัล ผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ สุวิมล มธูรส (2564: 35) กล่าวว่า การเรียนการสอนออนไลน์ในช่วงการระบาดของไวรัสโควิด-19 นั้นได้นำเอาเทคโนโลยีปัจจุบันและนวัตกรรมที่สร้างสรรค์ อำนวยความสะดวกให้การเรียนสามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทุกเวลา ชุมชนแห่งการเรียนรู้ยังมีอยู่แต่เปลี่ยนพื้นที่จากมหาวิทยาลัยสู่โทรศัพท์มือถือ หรือเครื่องคอมพิวเตอร์เป้าหมายของการศึกษายังคงเดิมแต่ผู้เรียนสามารถใช้วิธีที่แตกต่างกันไปในการไปถึงจุดหมาย เช่น นักศึกษาอาจจะดูภาพ คลิปวิดีโอ หรือฟังการบรรยาย ถกขณา สิกขมาน (2554: 15) ได้กล่าวว่า การเรียนการสอนออนไลน์ เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการออกแบบการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์เป้าหมายการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน การถ่ายทอดความรู้ การนำเสนอเนื้อหา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และถ่ายทอดกลยุทธ์การสอนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นเครื่องมือซึ่งในปัจจุบันเน้นไปที่การใช้ระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต จึงทำให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงและเรียนรู้โดยไม่จำกัดสถานที่และเวลา

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การเรียนการสอนออนไลน์ คือวางแผนการเรียนการสอนออนไลน์แจ้งให้เตรียมการสำหรับกระบวนการออนไลน์และให้เนื้อหาที่ต้องการสอนซึ่งเป้าหมายก็คือความหลากหลายวิธีสำหรับผู้เรียน และหลากหลายจำนวนของผู้เรียน

โดยทั่วไปการสอนออนไลน์จะอยู่ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง หรือบูรณาการแบบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน ขึ้นอยู่กับการออกแบบ เพื่อสร้างความตื่นตัวในการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นต้น

4. องค์ประกอบการสอนแบบออนไลน์

องค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ผู้สอน (Instructor) เป็นผู้ถ่ายทอดเนื้อหาองค์ความรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญของผู้สอน มีส่วนทำให้การสอนออนไลน์บรรลุเป้าหมาย
- 2) ผู้เรียน (Student) เป็นผู้รับเนื้อหาและองค์ความรู้จากผู้สอน ซึ่งผู้เรียนจำเป็นต้องมีความพร้อมในด้านการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศ การรู้เท่าทันสื่อสามารถสืบค้น วิเคราะห์ข้อมูลประเมินเนื้อหาอย่างเป็นระบบ
- 3) เนื้อหา (Content) เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การเรียนการสอนบรรลุตามวัตถุประสงค์ เนื้อหาควรมีการออกแบบโครงสร้างตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา
- 4) สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ (Instructional Media & Resources) ถือว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา สื่อการสอนที่ดีจะเป็นส่วนช่วยให้ผู้เรียนสามารถทำความเข้าใจเนื้อหาขณะที่เรียนได้ สื่อที่ใช้ในการสอนควรมีความแปลกใหม่
- 5) กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Learning Process) เป็นกระบวนการออกแบบการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามหัวข้อ วัตถุประสงค์ เนื้อหา สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการวัดประเมินผล (วิทยา วาโย และคณะ, 2563: 284) ฐาปนีย์ ธรรมเมธา (2557: 54) ได้แบ่งองค์ประกอบของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ออกเป็น 6 องค์ประกอบ ได้แก่

- 1) เนื้อหาและสื่อการเรียน
- 2) ระบบนำส่งสารสนเทศและการสื่อสาร
- 3) ระบบการสื่อสารและปฏิสัมพันธ์ทางการเรียน
- 4) ระบบการวัดและการประเมินผล
- 5) ระบบสนับสนุนการเรียน
- 6) ผู้สอนและผู้เรียน เป็นต้น

กล่าวโดยสรุปได้ว่า เนื้อหาการเรียนรู้เป็นสิ่งสำคัญที่สุดในการสอนออนไลน์ ต้องมีเนื้อหาส่งมาและไม่ขัดแย้งกับการเรียนรู้เทคโนโลยี การสอนแบบออนไลน์จะได้รับข้อมูลเทคโนโลยี เช่น การเรียนรู้ออนไลน์ หรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์เพื่อให้ทุกคนได้เนื้อหาเหล่านั้น ที่สำคัญมากในข้อกำหนดการเรียนการสอนออนไลน์ต้องปฏิบัติตามข้อกำหนด ดังต่อไปนี้ เช่น โปรแกรมใช้งานการสนทนา หรือวิดีโอคอล การสอนแบบออนไลน์อาจมีชุดการเรียนรู้ให้ทุกคนได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่ดีโดยใช้วิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสม เป็นต้น

5. การจัดการห้องเรียนออนไลน์

ในการเรียนการสอนออนไลน์จำเป็นต้องมีการทำความเข้าใจถึงรายละเอียดการเรียนการสอน โดยผู้สอนจะต้องกำหนดกรอบเวลาการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน ดังนี้

การจัดการเรียนรู้เป็นกระบวนการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้เรียน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่กำหนดโดยอาศัยศาสตร์และศิลป์ในการถ่ายทอดเนื้อหาวิชาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ดังนั้นครูจึงต้องให้ความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพราะเป็นการเลือกและตัดสินใจที่ดีและเหมาะสมที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

1. กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ชัดเจนว่ามีอะไรบ้าง เช่น เช็คชื่อ บรรยาย แบ่งกลุ่มทำงาน นำเสนอ อภิปราย สรุป เป็นต้น
2. กำหนดสื่อการเรียนการสอนในแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น ใช้การบรรยายอัดเป็นวิดีโอ ไว้สำหรับให้ผู้เรียนได้เปิดดูได้
3. กำหนดระยะเวลาของแต่ละกิจกรรมการเรียนการสอนแบ่งเวลาให้เหมาะสม เพราะการกำหนดเวลาต้องชัดเจนเพื่อไม่ให้กินเวลาของรายวิชาอื่น
4. กำหนดว่ากิจกรรมการเรียนการสอน เช่น กิจกรรมบางกิจกรรม อาจไม่จำเป็นต้องออนไลน์ แต่เป็นการให้ผู้เรียนศึกษาด้วยตนเองก่อน การศึกษาเนื้อหาด้วยเอกสารประกอบการสอน การฟังบรรยายจากสื่อวิดีโอ เป็นต้น สำหรับการออนไลน์ เป็นต้น (อลงกรณ์ เกิดเนตร และคณะ, 2564: 295)

ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ (2561: 244) ได้นำเสนอเทคนิคในการจัดการเรียนรู้ และการจัดการชั้นเรียนออนไลน์ โดยเสนอสมรรถนะและองค์ประกอบที่ผู้สอนออนไลน์ จะต้องให้ความสำคัญ คือ 1) ศาสตร์การสอน กลยุทธ์การสอน และออกแบบกิจกรรม 2) การจัดกิจกรรม การจัดสภาพแวดล้อมการเรียน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน 3) การให้คำแนะนำและส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียน 4) การวัดและประเมินผลการประเมิน ประสิทธิภาพการสอน การประเมินการมีส่วนร่วมทางการเรียนของผู้เรียน 5) ความรู้และทักษะทางเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้สอน สมรรถนะของผู้สอนออนไลน์ด้านการให้คำแนะนำและส่งเสริมสนับสนุนผู้เรียนด้วยตนเอง

ผู้เขียนสามารถสรุปได้ดังนี้ การจัดเตรียมห้องเรียนออนไลน์ ช่วยให้ได้รับการตอบรับจากครูผู้สอนและผู้เรียน การจัดการชั้นเรียนมีความหมายรวมถึงการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพและจัดการกับพฤติกรรมของผู้เรียน ตลอดจนเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนสนใจ สามารถกระตุ้นและจูงใจให้เกิดการเรียนรู้ เป็นต้น

6. อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์

พันธุ์พฤษัช ดาวัลย์ และสิรินภา กิจเกื้อกุล (2565: 17) ได้กล่าวไว้ว่า จากการประเมินการเรียนรู้ออนไลน์พบข้อสังเกตและข้อสรุปดังนี้ ปัญหาและอุปสรรคสำคัญในการ

จัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ ทั้งความไม่พร้อมในอุปกรณ์การเรียน ความไม่พร้อมของผู้ปกครอง ความไม่พร้อมของผู้เรียน

1. ความไม่พร้อมในอุปกรณ์การเรียน โดยผู้ปกครองผู้มีรายได้น้อยจะเผชิญกับข้อจำกัดที่สูงกว่าเมื่อบุตรหลานต้องเรียนออนไลน์
2. สถานศึกษาบางส่วนอาจไม่ได้เตรียมความพร้อมและออกแบบการจัดการเรียนรู้ให้รองรับรูปแบบการเรียนออนไลน์แบบเต็มรูปแบบ เช่น อุปกรณ์คอมพิวเตอร์ที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้
3. การเรียนออนไลน์เป็นเรื่องการปรับตัวของครูและนักเรียน
4. การเรียนออนไลน์เป็นเรื่องน่าเบื่อและเครียดสำหรับทุกคน
5. การเรียนออนไลน์เป็นเรื่องของความพร้อมของผู้สอนการเรียนออนไลน์เป็นการวางแผนของครูที่จะนำบทเรียนมาประยุกต์ให้สามารถเรียนโดยที่ไม่มีปฏิสัมพันธ์ 1 ต่อ 1 ได้
6. การเรียนออนไลน์ไม่ได้มีประสิทธิผลการเรียนรู้อย่างที่เราคาดหวัง (Over-rated)

กล่าวโดยสรุปได้ว่า อุปสรรคในการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ การเรียนรู้ออนไลน์มีอุปสรรคอีกมากมาย สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ออนไลน์ต้องมีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่มีความเร็วมีเสถียรภาพสูงเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ออนไลน์และดาวน์โหลดข้อมูล เป็นต้น
2. การจัดการเวลาอาจมีปัญหาในเวลาเพราะการเรียนรู้ออนไลน์ไม่มีการควบคุมเหมือนเวลาเรียนแบบในห้องเรียน เป็นต้น
3. การเรียนรู้ไม่เป็นไปตามแผน คำถามที่ถามบ่อยอาจพบว่าเนื้อหาการเรียนรู้ออนไลน์มีความยาก ต้องตอบคำถาม
4. ปัญหาด้านการเชื่อมต่อสัญญาณอินเทอร์เน็ตระหว่างการเรียน ทำให้ขาดความต่อเนื่องในการเรียนทำให้เรียนไม่รู้เรื่องและตามเนื้อหาไม่ค่อยทัน และขาดประสบการณ์การเรียนออนไลน์ เป็นต้น
5. สภาพแวดล้อมไม่พร้อมในการเรียนออนไลน์ ผู้เรียนมีอุปกรณ์การเรียนแตกต่างกัน ไม่เหมาะสมกับการเรียนออนไลน์

7. การประยุกต์การสอนแบบออนไลน์

การประยุกต์การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับผู้สอนและผู้เรียน สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ โดยพิจารณาการเรียนการสอนกับลักษณะรายวิชา คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียนสอดคล้องกับผู้เรียน โดยผู้สอนควรวิเคราะห์เนื้อหาวิชาให้เหมาะสมสำหรับการเลือกใช้วิธีการจัดการเรียนรู้โดยพิจารณาจากรายละเอียดเนื้อหาและผลลัพธ์การเรียนรู้ ได้แก่ การแบ่งกลุ่มนำเสนอ การจัดทำวิดีโอ การเล่นเกมส์ การร่วมอภิปรายแสดงความคิดเห็น ซักถาม ตอบคำถาม สรุบบทเรียน เป็นต้น

2. การออกแบบสื่อการเรียนการสอน ความทันสมัยหลากหลายเข้าใจง่าย เช่น รูปภาพ วิดีโอคลิป ข้อความกราฟิก ดนตรีประกอบ เพื่อกระตุ้นความสนใจ รวมทั้งสื่อที่ใช้ควรมีการเชื่อมโยงกับเนื้อหาเพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น เป็นต้น

3. ประเมินเพื่อการปรับปรุงระหว่างการเรียนรู้ เพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพของการเรียนการสอนทำให้ผู้สอนสามารถปรับเนื้อหาบทเรียนให้สอดคล้องกับผู้เรียน ขณะที่มีการสอนแบบออนไลน์ เป็นต้น

4. เตรียมกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า กรณีที่มีข้อจำกัดเกิดขึ้นระหว่างการเรียนรู้ ผู้เรียนไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาการเรียนจากอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ไม่เพียงพอ หรือผู้เรียนมีข้อจำกัดเรื่องค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นจากการใช้งานอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

พินันท์ วิศาลสกุลวงษ์ และคณะ (2563: 97) ได้อธิบายไว้ว่า สื่อการสอนออนไลน์ที่ดีมีความหลากหลายร่วมกับวิธีการสื่อสารของผู้สอนที่ดีถึงผู้เรียนให้เกิดความเข้าใจในการใช้สื่อส่งเสริมให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพและผู้เรียนมีความตระหนักในการเรียนรู้ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น จากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์ของผู้นิพนธ์ มีการออกแบบสื่อการเรียนการสอน ได้แก่ PowerPoint โดยออกแบบขนาดตัวอักษรที่ชัดเจน ความเข้มของตัวอักษร ปริมาณเนื้อหาที่เหมาะสม มีรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อนั้น ๆ

ข้อดีของการเรียนออนไลน์

1. สามารถเลือกเรียนตามระดับความรู้และความสนใจได้
2. เนื้อหาการเรียนการสอนทันสมัยและมีการอัปเดตอยู่เสมอ
3. สามารถกลับไปทบทวนได้เสมอ
4. เวลาเรียน และสถานที่มีความยืดหยุ่น

ข้อเสียของการเรียนออนไลน์

1. ผู้เรียนอาจจะขาดสมาธิในการเรียนได้
2. ไม่ได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น
4. ต้องใช้อุปกรณ์ในการเรียนที่มีประสิทธิภาพ

กล่าวโดยสรุปได้ว่า การประยุกต์การเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นต้องมีการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน 3 ระยะ ได้แก่ ก่อนสอน หลังสอน

ควรมีการปรับบทบาทของผู้สอน ผู้เรียน วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดประเมินผล และสรุปแก้ไขปัญหาจากการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เป็นต้น

8. สรุป

การศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับตัวด้วยการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ รวมทั้งวางแผนการรับมือกับภาวะหยุดชะงักทางการศึกษา เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้ตามปกติและส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการติดต่อสื่อสารและออกแบบสื่อการเรียน ผ่านทางเทคโนโลยี รวมไปถึงการนำผลการประเมินจากการปรับปรุงการเรียนการสอนออนไลน์มีความน่าสนใจ และดึงดูดผู้เรียนให้มาเรียนออนไลน์กันมากขึ้น ดังนั้น การเรียนการสอนออนไลน์ในทุกระดับชั้นเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษา ซึ่งเป็นระดับสำคัญ ในการสร้างบัณฑิตเพื่อเป็นคนในสังคม อาจารย์ในระดับอุดมศึกษาต้องให้ความสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอนรวมถึงกลยุทธ์ เทคนิค วิธีการ รูปแบบการเรียนการสอน รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมของแต่ละศาสตร์เพื่อเตรียมความพร้อมและสามารถรับมือได้อย่างเท่าทัน เป็นต้น

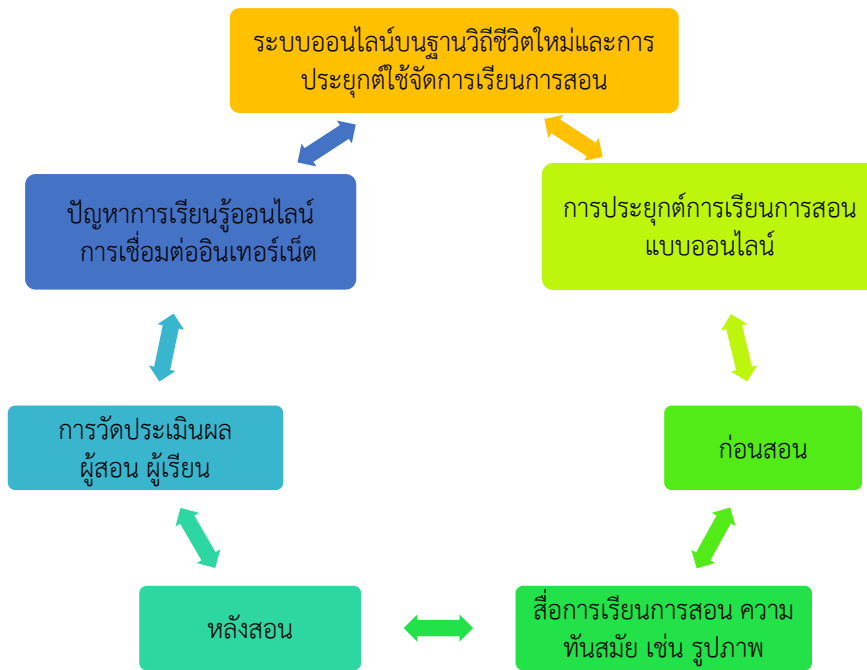
9. องค์ความรู้ที่ได้รับ

จากที่ได้กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์ผู้เรียนสามารถเสาะแสวงหาความรู้ได้ทุกที่ทุกเวลาทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ และเสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิตภายใต้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัย เมื่อประมวลเป็นองค์ความรู้ใหม่ จะเห็นแนวคิดเกี่ยวกับการเรียนการสอนออนไลน์ใน 2 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ปัจจัยภายในของการเรียนการสอนออนไลน์ คือ การเรียนรู้แบบออนไลน์ต้องมีความพร้อมทางการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ มีการสื่อสารอย่างปลอดภัย และการรู้เท่าทันสื่อ รู้กฎหมายเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ ผู้สอนและผู้เรียนเลือกการเรียนการสอนตามระดับความรู้และความสนใจโดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และมีทักษะการประยุกต์ความรู้ได้ อีกทั้งการปรับบทบาทของผู้สอน ผู้เรียน วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดประเมินผล อีกทั้งการประยุกต์ใช้ก่อนสอน การออกแบบสื่อการเรียนการสอน ความทันสมัย หลากหลายเข้าใจง่าย เช่น รูปภาพ วิดีโอคลิป ข้อความกราฟิก ดนตรีประกอบ เพื่อกระตุ้นความสนใจ เป็นต้น

ประเด็นที่ 2 ปัจจัยภายนอกของการเรียนการสอนออนไลน์ หลังสอน ควรมีการปรับบทบาทของผู้สอน ผู้เรียน วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดประเมินผล ในขณะที่เรียนรู้ผู้สอนและผู้เรียนจะพบอุปสรรคมากมาย เช่น การเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต การจัดการเวลา

อาจมีปัญหา ทำให้เรียนไม่รู้เรื่องและตามเนื้อหาไม่ค่อยทัน สภาพแวดล้อมไม่พร้อมในการเรียนออนไลน์ ผู้เรียนมีอุปกรณ์การเรียนแตกต่างกัน ไม่เหมาะสมกับการเรียนออนไลน์ เป็นต้น แผนภาพ ระบบออนไลน์บนฐานวิถีชีวิตใหม่และการประยุกต์ในการจัดการเรียนการสอน

ผังแสดงองค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กฤษณา สิกขมาน. (2554). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาการสื่อสารภาษาอังกฤษธุรกิจ โดยการใช้การสอนแบบ E-Learning. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- กัญญ์กุลณัช พิรัชอักรชัย. (2561). การใช้อินโฟกราฟิกในการนำเสนอข้อมูลยุคดิจิทัลคอนเทนต์ด้วยโปรแกรม Piktochart. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น, 12(4), 28-48.
- ไชยยศ เรืองสุวรรณ. (2551). การพัฒนาคอร์สแวร์และบทเรียนบนเครือข่าย. พิมพ์ครั้งที่ 12. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ฐาปนีย์ ธรรมเมธา. (2557). อีเลิร์นนิ่ง: จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ e-Learning: from theory to practice. โครงการมหาวิทยาลัยไซเบอร์ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักคณะกรรมการการอุดมศึกษา.

- ทิชาพร นามวงศ์. (2560). การออกแบบอินโฟกราฟิกเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์. *Veridian E-Journal, Science and Technology Silpakorn University*, 4(4), 14-25.
- ปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2561). ความสามารถและบทบาทของผู้สอนออนไลน์: การแสดงตนของผู้สอนและการสนับสนุนผู้เรียน. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์*, 12(2), 244–256.
- พันธุ์พฤกษ์ ดาวลัย และสิรินภา กิจเกื้อกุล. (2565). มุมมองของครูวิทยาศาสตร์ต่อการส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านวิทยาศาสตร์ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 45(2), 17-33.
- พรีนันท์ วิศาลสกุลวงษ์ และคณะ. (2563). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนเสริมผ่านสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กกรุ๊ป วิชาการพยาบาลผดุงครรภ์ 2. *วารสารการพยาบาลและการดูแลสุขภาพ*, 38(1), 97-106.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2565). **รู้จัก New Normal ฉบับราชบัณฑิตยสภา**. เข้าถึงได้จาก <https://news.thaipbs.or.th/content/> (สืบค้นเมื่อ 12 เมษายน 2566).
- วิทยา วาโย และคณะ. (2563). การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9*, 14(34), 284-298.
- สุวิมล มธูรส. (2564). การจัดการศึกษาในระบบออนไลน์ในยุค NEW NORMAL COVID-19. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(40), 33-42.
- อลงกรณ์ เกิดเนตร และคณะ. (2564). การจัดการชั้นเรียนออนไลน์ด้วยรูปแบบ SMILES เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ชีวิตวิถีใหม่ในยุคเปลี่ยนผ่านการศึกษาด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล. *วารสารปัญญาภิวัฒน์*, 13(1), 294-307.
- Boonphak, K. (2020). Learning Management in the New Normal. *Journal of Industrial Education*, 19(2), 1-6.
- Boonsiriphan, M. (2023). **Get to Know "New Normal" from the Royal Society of Thailand**. Retrieved from <https://news.thaipbs.or.th/content/292126> (Accessed 5 April 2023).
- Oxford Dictionary. (2023). **New Normal**. Retrieved from https://www.lexico.com/definition/the_new_normal?locale=en (Accessed April 8, 2023).